



Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

EXAMENSARBETE
Våren 2013
Läroarbilden

**Lärares arbete med att
främja pojkars läsning i
mellanåldern**
- En intervjustudie

Författare
Melina Michea

Handledare
Håkan Sandgren

www.hkr.se

Lärares arbete med att främja pojkars läsning i mellanåldern - En intervjustudie

Abstract

Studien syftar till att undersöka hur pojkars läsning i mellanåldern (9-12-åringar) ser ut och visa hur man i skolans arbete kan främja denna. Metoden som används är kvalitativ, med empiri inhämtad från intervjuer med lärare och elever. Analysen görs ur ett genusvetenskapligt perspektiv, som ett möjligt alternativt synsätt till det biologiska, där skillnader mellan könen ses som av naturen givna och därmed svårare att påverka.

Resultatet indikerar att pojkar överlag har en mer negativ inställning till läsning och skrivning än vad flickor har. Ur ett genusperspektiv kan en bidragande orsak vara att det anses omanligt att läsa, och att denna fördom påverkar pojkarnas inställning till läsandet. Pojkars egna reflektioner pekar också på att de prioriterar andra aktiviteter som datorspelande och fritidsaktiviteter före läsning. Ur ett biologiskt perspektiv spelar språkmognad en roll för pojkars skolprestationer, och skulle kunna förklara pojkars, i jämförelse med flickors, sämre färdigheter vad gäller läsning och läsförståelse. Ökad diskussion kring texter i samband med läsning kan ha en gynnsam effekt på pojkars vilja att läsa. Vad som kan utläsas av genomförd studie är att pojkar kan motiveras till läsning av att få läsa böcker som intresserar dem, till exempel i genren Fantasy. Det framkommer också att pojkar hellre skriver om de får använda sig av hjälpmedel som datorer, istället för handskrivning.

Ämnesord: Läsförståelse, pojkars läsning, könsskillnader, genus

INNEHÅLL

Förord.....	5
Inledning.....	7
Syfte och frågeställningar.....	8
Litteraturgenomgång.....	9
Möjliga orsaker till pojkars minskade läsande.....	12
Biologiskt perspektiv.....	12
Genusperspektiv.....	15
Problemprecisering.....	18
Metod och etiska överväganden.....	18
Metodval.....	18
Etiska överväganden.....	20
Utgångspunkt för intervjuer.....	20
Bearbetning av empiriskt material.....	21
Intervjupersoner.....	21
Resultat och analys.....	21
Intervju med lärare.....	22
Pojkar och flickors inställning till skolarbete.....	22
Hur pojkar kan motiveras att läsa.....	23
Skolans arbete med läsförståelse.....	24
Pojkar och flickors könsroller i gruppen.....	25
Pojkars inställning till att läsa och skriva.....	25
Intervju med elever.....	26
Inställning till att läsa.....	27
Varför pojkar inte läser lika mycket som flickor.....	27
Vad som motiverar pojkar till att läsa.....	28
Metoddiskussion.....	29
Resultatdiskussion.....	30
Sammanfattning.....	32
Referenslista.....	34

Förord

Att skriva är underhållande; det är ett sätt att uttrycka sig och vidarebefordra alla tänkbara typer av texter till andra som vill läsa och ta del av det man skriver. Uppsatsskrivande är något jag är relativt van vid tack vare många års studier, dock kände jag mig ändå som något av en novis vid inledningsfasen av denna uppsats. Jag insåg ganska snabbt att det skulle bli ett enda långt, envist försök att sammanfoga trådar och idéer för att försöka få till någon slags begriplig helhet – lättare sagt än gjort. Som ensam skribent har jag periodvis känt mig ganska lämnad åt mitt öde, men stöd har funnits i form av familj, vänner och min handledare och detta är vad som gjort att jag även under de motigaste dagar ändå har kommit vidare.

Vid slutskedet av denna uppsats inträffade ett par för mig tunga händelser inom loppet av två dagar. Händelser som krävde att livet sattes på paus, händelser som krävde min uppmärksamhet och försvårade uppsatsskrivandet än mer. Jag vet dock att jag gjort mitt bästa utifrån förutsättningarna och att jag måste acceptera att man inte alltid kan ge hundra procent, av olika anledningar.

Ett särskilt tack vill jag rikta till mina föräldrar och syskon, som alltid funnits där med goda råd, stöd och goda gärningar som att till exempel handla hem mat till mig när jag varit stressad. Er omtanke och värme betyder mycket, kärlek till er.

Tack till min LUF:are Malin Holm som under min sista VFU-period kom med goda råd och hela tiden har sagt till mig att sänka ribban och inte ha för höga krav på mig själv. Dina ord har alltid betytt mycket och gått rakt in i hjärtat.

Tack till min basgrupp som hela tiden peppat, stöttat och kommit med kloka råd.

Tack till AIK Fotboll som under den här perioden gett mig styrka på så många olika sätt. Matcher att se fram emot, värme och omtanke supportrar emellan i med- som motgång men framför allt det senare. Våra hjärtan slår lika hårda slag.

Melina Michea 2013-05-13

En barndom utan böcker, det vore ingen barndom. Det vore att vara utestängd från det förtrollade landet, där man kan hämta den sällsammaste av all glädje. (astridlindgren.se)

Inledning

Mitt val av ämne för denna uppsats grundar sig i det läsintresse jag själv haft sedan jag var i mellanåldern. Att läsa har jag alltid haft stor behållning av och med detta intresse har även en passion för skrivandets konst följt. Alla har dock inte den läs- och skrivglädje jag själv kände i mellanåldern. Exempelvis visar den internationella studien PISA (2010) att flickor har betydligt bättre kunskaper i läsförståelse än pojkar, pojkar utgör dessutom enligt DEJA (Delegationen för jämställdhet i skolan) en majoritet av de elever som har läs- och skrivsvårigheter (SOU, 2010). Mot bakgrund av detta har jag valt att fokusera på just pojkar och hur arbetet med att främja deras läsning kan se ut i skolan. Vad gäller mätning av läsning, läsförståelse och skrivning finns det många olika sätt att kontrollera elevers färdigheter. Den PISA-studie jag ämnar ta upp i min uppsats har mötts av kritik och ifrågasättande från vissa håll, bland annat av Kreiner (2011). Han menar att resultatet av testerna eleverna genomfört kan tolkas på olika sätt och att han, beroende på vilka frågor han väljer att analysera, till exempel kan få Danmark som bäst trea och sämst fyrtioetta (skolvärlden.se, 2011) Det kan alltså finnas anledning att ifrågasätta studier av elevers läs- och skrivkunskaper, jag har dock valt att utgå från PISA-studien då det är en av alla de studier Skolverket själva valt att delta i:

De internationella studierna är en del i det nationella systemet för utvärdering av elevers kunskaper. Genom att delta i internationella jämförande studier kan vi se hur svenska elever står i relation till andra länders elever men också hur våra resultat utvecklas över tid. Flertalet studier upprepas med 3-5 års intervall (Skolverket, 2013)

Denna uppsats inleds med redovisning av syfte samt två preciserade frågeställningar, som tar sin utgångspunkt i det jag vill veta mer om angående pojkars läsning och hur lärare kan arbeta för att främja denna. Därefter följer en litteraturgenomgång som ämnar visa hur pojkars läsförmåga ser ut i förhållande till flickors, enligt aktuella undersökningar. Uppsatsen syftar inte till att ge en heltäckande bild av orsakerna till pojkars minskade läsande då området är så pass omfattande och komplext. Jag har valt att belysa två perspektiv, det biologiska och det genusvetenskapliga. Det biologiska perspektivet handlar om vilka naturliga förutsättningar som kan ligga till grund för att pojkar förhåller sig till läsning på ett annat sätt än flickor, och

det genusvetenskapliga betonar mer vad som är socialt konstruerat, genom könsroller och de olika uppfattningar som finns kring kön och läsning.

Där den empiriska delen tar vid får läsaren en genomgång av metodval, etiska överväganden, utgångspunkt för intervjuer och bearbetning av empiri. Följer gör sedan resultat och analys av intervjuer, som slutligen övergår till diskussion och sammanfattning av denna uppsats. Vid utformningen av frågor inför intervjuer har jag haft utgångspunkten att det föreligger skillnader i flickors och pojkars läsning, och inställning till läsning och skolarbete överlag. Analysen har gjorts ur ett genusvetenskapligt [genusteori: samling teorier där problem ses ur ett sociokulturellt perspektiv (SAOL, 2013)] perspektiv, som ett möjligt alternativt synsätt till det biologiska, där skillnader mellan könen ses som av naturen givna och därmed svårare att påverka.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att studera hur läsvanorna ser ut hos en utvald grupp pojkar i mellanåldern (år 4-6). Ett mer begränsat syfte finns också: att studera hur en särskilt utvald F-6-skola arbetar för att främja pojkars läsning och läsutveckling. Följande frågeställningar blir centrala för mitt arbete:

- Hur utformas det aktiva arbetet i skolan som syftar till att främja pojkars läsning och läsutveckling?
- Hur reflekterar pojkar i mellanåldern själva över sin läsning?

Litteraturgenomgång

Nedanstående citat är hämtat från kursplanen i ämnet svenska. Det visar att de politiska direktiv som styr svenska skolan lägger stor vikt vid att eleverna ska lära sig och utveckla sitt språk för att kunna verka i samhället:

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. (Skolverket, 2011)

Språk är något vi dagligen använder oss av för att förstå, själva göra oss förstådda och för att inhämta ny kunskap. Karlsson (2007) skriver om vikten av språk i boken *Psykologins grunder*: ”Överhuvudtaget finns en stark koppling mellan språket och tänkandet i allmänhet. Det mesta av våra medvetna tankar är i språklig dräkt, och därför färgar språket hela tiden tänkandet” (Karlsson 2007, s. 261). Vi reflekterar kanske inte så mycket över hur mycket vi faktiskt läser varje dag då det handlar om såväl små som större budskap. Vi läser på taxibilar, reklampelare, i nyhetstidningar, instruktionsmanualer, böcker och vi läser textrader på tv för att nämna några exempel. Läsning är viktigt för oss i det vardagliga livet och inte minst i skolans värld där eleverna befinner sig just för att lära, vilket underlättas om läsförståelsen är god. Reichenberg (2008) skriver i sin bok *Vägar till läsförståelse* om vikten av god läsförståelse;

God läsförståelse är nyckeln till framgång i de flesta av skolans ämnen och grunden för ett livslångt lärande och ett aktivt liv som samhällsmedborgare. Upprepade misslyckanden med att förstå texter kan få förödande konsekvenser. Många elever har som en följd av sina svårigheter utvecklat en negativ självbild och är fyllda av ängslan och oro inför sina misslyckanden med läsning. (Reichenberg 2008, s. 11)

”God läsfärdighet hör ihop med goda skolprestationer över lag. Det finns överspridningseffekter från läsfärdigheten – det vill säga kunskaper i läsning är viktig för skolframgång i flera ämnen” skriver även DEJA i sin utredning *Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan* (SOU 2010, s. 21).

PISA-studien genomförs av OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) vart tredje år. Skolverket skriver angående denna studie på sin hemsida; ”PISA

är en internationell studie som undersöker i vilken grad utbildningssystemet bidrar till att femtonåriga elever är rustade att möta framtiden. Elevernas förmågor undersöks inom tre kunskapsområden: matematik, naturvetenskap och läsförståelse” (Skolverket, 2013). Skolverket menar också att PISA lägger stor vikt vid elevernas förmåga att sätta kunskaper i ett sammanhang, att de ska kunna förstå processer, tolka och reflektera över information och lösa problem. Ett syfte med undersökningen är att politiker ska få goda empiriska underlag och en fördel med den är att man kan få återkommande mätningar av resultat och trend, skriver Skolverket. Hur står sig då svenska elever i dessa mätningar? Skolverket rapporterar om resultatet från den PISA-studie som presenterades i december 2010 som visar att könsskillnaden i läsförståelse följer samma utveckling i nästan alla länder. Den visar också att skillnaden mellan könen i Sverige är betydligt större än OECD-genomsnittet: ”Nästan en fjärdedel av pojkarna som deltog i testet 2009 nådde inte nivån, som enligt Skolverkets definition är nödvändig som bas för att kunna tillgodogöra sig annan kunskap” (Skolverket, 2011). Björnsson skriver i sin rapport *Kön och skolframgång – Tolknningar och perspektiv* om tidigare resultat från PISA-studier: ”Det är, för det andra, tydligt att alltför många pojkar läser alltför dåligt. Var sjätte pojke har i PISA ett mycket svagt läsresultat (nivå 0-1) jämfört med var tolfte flicka. Språkutveckling och läsförmåga är helt grundläggande, för utbildning och för framtida yrkesliv. Skolan har en kärnuppgift i fråga om barns språkutveckling och i att få alla elever, även pojkar, att kunna och inte minst vilja läsa. Mycket görs idag men mer behöver uppenbart göras” (Björnsson 2005, s. 8).

Skolverkets rapport från Nationella proven våren 2012 visar också att pojkarna uppnår något svagare resultat i ämnet svenska:

Det finns könsskillnader mellan delproven och inom årskurserna. Flickor klarade i något högre utsträckning alla delproven i svenska oavsett årskurs. I matematik är det inte lika stor skillnad mellan pojkar och flickor.

Större andel flickor än pojkar i årskurs 6 lyckades uppnå kravnivåerna på alla delproven i matematik, svenska och svenska som andra språk. I engelska finns inga skillnader mellan könen.

Genomgående för alla tre årskurserna är att pojkarna har det svårare än flickorna för skrivuppgifterna i ämnesprovet svenska. Pojkarna i årskurs 3 hade påtagligt

sämre resultat än flickorna i delproven som är skrivuppgifter. Skillnaden mellan flickor och pojkar i främst stavning och interpunktion har varit ungefär tio procentenheter sedan 2009 då ämnesproven i årskurs 3 infördes (Skolverket, 2013).

Skolverket sammanfattar under rubriken skolutveckling två rapporter från DEJA (2010) som handlar om forskning kring könsskillnader i skolprestationer. Den ena rapporten handlar om den pedagogiska forskningens förklaringar till att flickor som grupp gör bättre ifrån sig i skolan är pojkar, medan den andra behandlar forskning om biologiska faktorer som kan bidra med en förklaring till att pojkar och flickor presterar olika. Rapporten om den pedagogiska forskningen ger två förklaringar till varför flickor presterar bättre än pojkar i skolan; dels skiljer sig flickors och pojkars förhållningssätt till skolan och dels deras arbetssätt. Det förefaller vara så att flickor lägger ner mer tid, arbete och engagemang i skolarbetet och har mer effektiva arbetssätt. En annan slutsats i rapporten är att pojkars underprestation i skolan inte är ett unikt svenskt fenomen. Därför kan man inte säga att förhållanden i just den svenska skolan är förklaringen till att pojkar presterar sämre än flickor. Den pedagogiska forskningen tillbakavisar även föreställningen om att pojkar redan från början har större förutsättningar för matematik, och att flickor från början har en bättre språklig förmåga. ”... den samlade bild som ges av pedagogisk forskning om skolprestationer och psykologisk begåvningsforskning pekar entydigt på att könsskillnaderna i kognitiva förutsättningar är små eller obefintliga. Pojkars klart lägre kunskaper i läsförståelse kan därmed inte förklaras av begåvningsfaktorer” (Skolverket, 2011). Det jag i egenskap av uppsatsförfattare finner något motsägelsefullt i ovanstående är vad Skolverket skriver om de skillnader som finns mellan könen i Sverige. ”I den PISA-studie som presenterades i december 2010 visade det sig också att skillnaden i Sverige mellan könen är betydligt större än OECD-genomsnittet” skriver de inledningsvis i artikeln *Är pojkar sämre på att läsa än flickor?* Senare hänvisar de till den rapport om pedagogisk forskning som säger att ”En annan slutsats i rapporten är att pojkars underprestation i skolan inte är ett unikt svenskt fenomen. Därför kan man inte säga att förhållanden i just den svenska skolan är förklaringen till att pojkar presterar sämre än flickor” (Skolverket, 2011). Det jag frågar mig är hur det helt kan uteslutas att det föreligger brister i utformningen av undervisningen i Sverige, när skillnaden mellan könen här är betydligt större än OECD-genomsnittet. Kan det kanske vara så att vi inom den svenska skolan inte arbetar tillräckligt effektivt för att främja pojkars läsning och skrivning? Kvarstår gör dock faktum att pojkar ligger efter flickor avseende läsning och skrivning och att det finns flera möjliga orsaksförklaringar till detta.

Möjliga orsaker till pojkars minskade läsande

Orsakerna till varför pojkar läser mindre än flickor och överlag presterar sämre, kan belysas ur olika perspektiv och därmed få olika svar. Jag har valt att belysa två perspektiv, det biologiska och det genusvetenskapliga, eftersom frågan är så komplex att det blir otillräckligt att bara välja ett enda. Det biologiska perspektivet handlar om vilka naturliga förutsättningar som kan ligga till grund för att pojkar förhåller sig till läsning på ett annat sätt än flickor, och det genusvetenskapliga betonar mer vad som är socialt konstruerat, genom könsroller och de olika uppfattningar som finns kring kön och läsning. På sätt och vis kan man säga att dessa perspektiv ligger i motsatt ände av en skala över vad som är medfött och vad som uppstår genom social inläring. Genom att ta med båda dessa perspektiv anser jag att jag kan erbjuda en mer heltäckande bild av frågan, även om det så klart kan finnas andra perspektiv som också inverkar.

Biologiskt perspektiv

Vad som skulle kunna delförklara varför flickor som grupp presterar bättre i skolan än pojkar, är bland annat flera biologiska faktorer. Det finns genomsnittliga skillnader mellan könen vad gäller känsloreglering, mognadstakt och kognitiv funktion. Dessa skillnader har alltså inte enbart sociala orsaker. Eftersom pojkar har en senare språkmognad än flickor, krävs ett särskilt fokus på pojkar vad gäller läsning och skrivning (Skolverket, 2011). Det kan antagligen vara en god idé att så tidigt som möjligt försöka göra läsning och skrivning till något lustfyllt för eleverna, så att de ges chansen att se både läsning och skrivning som en naturlig del av skolvardagen. Ett förslag är att eleverna till exempel kan få arbeta med läsning, skrivning och bearbetning av texter tillsammans i olika gruppkonstellationer; kanske två och två ibland, halvklass ibland och helklass ibland. Vad som kan tänkas gynna de pojkar som ännu inte nått flickornas språkmognad, är att få arbeta tillsammans med någon eller några som kan inspirera och motivera, någon som finner läsandet och skrivandet lustfyllt och kanske kan fungera som läsande och skrivande förebild.

I rapporten *Biologiska faktorer och könsskillnader i skolresultat - Ett diskussionsunderlag för Delegationen för jämställdhet i skolans arbete för analys av bakgrunden till pojkars sämre skolprestationer jämfört med flickors* görs en grundlig genomgång av de biologiska faktorer

som spelar in vad gäller flickors och pojkars olika skolprestationer. I sin slutsats konstaterar Ingvar (2010) att det föreligger skillnader mellan könen vad gäller kognitiv funktion, emotionell reglering och mognadstakt. Han skriver att om dessa skillnader inte är önskvärda så behövs en förklaringsmodell som ger förståelse för konsekventa skillnader mellan könen, för att slutsatser ska kunna dras om hur pedagogiken bör utformas. Han ger också förslag på hur sådan pedagogik, där samband mellan biologiska skillnader och möjlig påverkan på pedagogiken, praktiskt skulle kunna prövas. Ett exempel på detta är att grundfärdigheter byggs upp av träning och detta leder till att mogna barn med god koncentrationsförmåga gynnas jämfört med de som ligger efter, därmed gynnas flickor. Vid grupparbeten gäller att eleven måste ha ett socialt driv att arbeta i grupp och pojkar som ligger efter i mognad kan därför komma efter i detta.

Här ska betonas att bland grundfärdigheterna har läsningen en kungsroll. Pojkar har alltid läst mindre än flickor och språkmognaden är senare. Därför är läsning/skrivning ett exempel på ett område där pojkar särskilt behöver efterses så att de inte kommer efter och därmed inte får de verktyg som behövs för att kunna arbeta individuellt (Ingvar 2010, s. 23).

Psykologiprofessor Pinker (2003) menar att gener kan spela in när det gäller människans beteende, men påpekar samtidigt att man inte ska bortse från omgivning och miljö. I tidskriften *Time Magazines* nätupplaga resonerar han kring vad i människans beteende som kan förklaras av gener och inte: ”The discovery that genes have something to do with behavior came as a shock in the second half of the 20th century, when most people still thought that the mind of a newborn was a blank slate and that anyone could do anything if only he or she strove hard enough” (Pinker 2003, s.1). Sedan ger han en förklaring till varför gener ändå inte kan anses styra vårt beteende och våra handlingar helt:

For one thing, genes cannot pull the strings of behavior directly. Behavior is caused by the activity of the brain, and the most genes can do is affect its wiring, size, shape and sensitivity to hormones and other molecules. Among the brain circuits laid down by genes are the ones that reflect on memories, current circumstances and the anticipated consequences of various courses of action and that select behavior accordingly — in an intricate and not entirely predictable way (Pinker 2003, s.1)

Pinker visar därmed att beteende (som till exempel ovilja att läsa) inte enbart har biologiska förklaringar utan även förklaras av andra faktorer så som miljö och omgivning. Han skriver

att "there are no genes for speaking English or for being a Presbyterian (though there may be sets of genes for verbal skill and religiosity)" (Pinker 2003, s.1) och menar att enskilda gener inte styr talang eller de val man gör i livet. Han avslutar sin artikel med orden "using our genes as an excuse for fatalism is unwise. But so is pretending that they don't matter at all" (Pinker 2003, s. 2).

Frågan om gener och det biologiska arvet är alltså väldigt komplex och det verkar enligt min uppfattning inte troligt att orsakerna bakom pojkars minskade läsande *enbart* kan förklaras ur ett biologiskt perspektiv. Om fallet vore så att pojkars biologiska språkmognad ensam hade en avgörande betydelse för hur deras läsförståelse utvecklas i jämförelse med flickors, skulle antagligen inga pojkar befinna sig på samma nivå som flickorna avseende läsförmåga och skolprestationer överlag, men det finns det såklart pojkar som gör. Professor Levander (1990) skriver "Bland pojkarna finns det individer som ligger "inom" flickornas mognadsfördelning och sådana som ligger under eller klart under, samt en liten grupp "racerbilar" som ligger i toppen" (Levander 1990, s.15). Levander tar upp vikten av att belysa de biologiska faktorer som gör att pojkar och flickor presterar olika: "Ensidighet i fråga om biologiska faktorerers betydelse är inte bättre än ensidighet i fråga om sociologiska faktorerers betydelse. Självklart rör det sig om samspelseffekter där några mekanismer bäst beskrivs med sociologiska, andra med psykologiska och åter andra med biologiska modeller" (Levander 1990, s. 11).

Det finns därför enligt min uppfattning goda skäl att anta att svaret på frågan om varför pojkar läser mindre och överlag presterar sämre än flickor, sannolikt bör sökas i en kombination av de modeller Levander tar upp. Han skriver att "Skillnader i biologisk mognad kommer också att leda till att frekvensen av specifika läs- och skrivsvårigheter kommer att vara mycket högre bland pojkar än bland flickor" (Levander 1990, s. 15). Biologiska faktorer spelar alltså in och kan vara svåra, om inte omöjliga, att påverka. Däremot finns fler perspektiv att ta hänsyn till, och bland de mest framträdande finner vi genusperspektivet och inom ramen för detta även jämställdhetsperspektivet. Ser man pojkars skolprestationer utifrån dessa perspektiv, finns det möjligheter för pedagoger att påverka och främja pojkars läsning och skolprestationer överlag. Då syftar jag både till hur det praktiska arbetet med läsning och skrivning utformas i klassrummet, men också till arbetet med värderingar och jämställdhet i skolan.

Genusperspektiv

Orsakerna till pojkars minskade läsande kan också belysas ur ett genusperspektiv. Pojkarnas prestationer bör alltså ställas i relation till flickornas för att eventuella orsaker till de skillnader som finns ska kunna urskiljas. Rapporten *Könsskillnader i skolprestationer – idéer om orsaker*, en kunskapsöversikt sammanställd av Wernersson (2010), handlar om orsakerna till könsskillnader i skolprestationer. I rapporterns inledning problematiseras just jämförelsen mellan könen och Wernersson skriver att man skulle kunna argumentera för att fokus ska ligga på den grupp som utgör ”underpresterande” elever, oavsett kön. Hon skriver sedan att ”Flickornas betygsförsteg finns dock på alla prestationsnivåer och i alla undergrupper definierade av social eller kulturell bakgrund (Skolverket, 2006) varför kön ändå tycks ha ett unikt inflytande” (Wernersson 2010, s. 8). Det finns därmed anledning att belysa frågan ur ett genusperspektiv istället för att enbart fokusera på den ”underpresterande” gruppen av elever. Wernersson menar att det dock är viktigt att komma ihåg att det är problematiskt att se flickor och pojkar som två motsatta och inbördes homogena grupper. Man bör alltså ha i åtanke att även grupper av elever uppdelade efter kön består av individer och att dessa grupper inte behöver utgöra varandras motsats. ”De två kategorierna flickor och pojkar kan, när det gäller skillnader, inte förstås utan varandra. Utan flickors bättre prestationer så finns ingen underprestation hos pojkar” (Wernersson 2010, s. 15).

Vad gäller skolarbete och inställning till detta överlag, skriver Wernersson om en rapport från Skolverket 2006. I denna kommer rapportförfattarna fram till att det är i attityder och förhållningssätt kopplade till manlighet och kvinnlighet som svaren på frågan om könsskillnadernas orsak sannolikt måste sökas. En del av förklaringen kan alltså ligga i att flickor lägger ner mer tid och energi på skolarbetet och har mer effektiva arbetssätt. Samtidigt poängterar Wernersson att mer forskning behövs på området om könsskillnader i skolprestationer: ”Skillnaden kan tas som en *indikation* på att olika grupper/individer hanterar skolarbete, prestationskrav, identitetskonstruktion mm på olika sätt och med olika konsekvenser. Könsskillnaden kan vara intressant som utgångspunkt, men det är för den skull inte självklart att det är kön eller genusordning i sig som är det centrala” (Wernersson 2010, s. 69). Här återkommer jag till uppfattningen att könsskillnader vad gäller skolprestationer inte bör förstås utifrån ett enda perspektiv utan istället en kombination av flera. Rosander (2012) är inne på samma linje som Wernersson, att mer forskning på området behövs:

Although individualized interventions for both genders are of value, it is also important to realize that there is enormous within-group variation in learning and study strategies. Future research is needed to clarify which interventions are most effective, and the conclusion must be that one-size-fits-all programs cannot equip all students in ways that help facilitate their academic performance (Rosander 2012, s. 67).

Gunilla Molloy är författare och har skrivit flera böcker om läsning. Bland dessa böcker återfinns *När pojkar läser och skriver*. I denna bok tar hon bland annat upp genusperspektivet och att läsning ofta ses som något kvinnligt. Hon menar också att pojkar ofta saknar manliga förebilder vad gäller läsning, särskilt då läraren och bibliotekarien oftast är en kvinna. Läsning kan då ses som något typiskt kvinnligt av pojkarna och något de inte vill bli förknippade med (Molloy, 2007). På *dn.se* under kultursidorna publicerades i april 2013 en debattartikel med titeln *Pojkar läser bara om män också läser*, skriven av Molloy. I den för hon just resonemanget om att pojkar ogärna läser skönlitteratur för att det anses omanligt. Hon menar att pojkars minskade läsning inte är ett skolproblem och syftar till den statliga litteraturutredningen som bland annat visar att pojkars läsning har försämrats. ”... också skillnaden mellan pojkars och flickors läsförmåga (och övriga skolprestationer) betonas och frågan borde därför analyseras ur ett genusperspektiv som kan belysa aktiviteten ’läsa skönlitteratur’ i relation till ’konstruktion av manlighet’. Det har Litteraturutredningen missat”, skriver Molloy. Hon skriver vidare att pojkar ofta har en läskompetens som skiljer sig från den typen som efterfrågas vid internationella undersökningar. Att de gärna läser om historia, till exempel andra världskriget. Att de läser science fiction och fantasy-böcker och ofta är bättre läsare än sina lärare när det gäller läsförståelse av texter i videomanualer och dataprogram. Hur man då ska motivera elever att läsa skönlitteratur, är en fråga Molloy ställer sig. Hon menar att i pojkarnas värld skulle litteraturläsning försvaga den personliga identiteten, och att det skulle sänka pojkars status bland andra pojkar om de skulle bli sedda med en skönlitterär bok i handen.

Att ”vara” pojke och att ”vara” flicka innebär i klassrumspraktiken att gestalta kön genom markörer och handlingar, varav attityden till läsning av skönlitteratur är en. Ett sätt för män att konstruera ”manlighet” är att gestalta den i motsatsförhållande till vad som ses som ”kvinntligt”.

Att studera maskuliniteter i skolan är därför inte att studera bara ”pojkar”. Reproduktion av maskuliniteter sker i relation till femininitet. Medan flickor i dag kan gå i långbyxor, spela fotboll och läsa skönlitteratur, så kan pojkar inte gå i kjol, dansa balett och inte heller läsa skönlitteratur om de vill bli uppfattade som maskulina (Molloy, 2013.)

Molloys artikel är intressant ur aspekten att hon inte anser pojkars minskade läsande vara ett skolproblem, något som annars ofta sägs. Hon skriver att det synliggörs i skolan, men att det inte uppstår där. För att gå djupare in på frågan anser hon alltså att den bör analyseras ur ett genusperspektiv. Hon ger exempel på hur pojkar kan reagera när det gäller läsning av skönlitteratur: ”Att avvisa läsning av skönlitteratur, som ses som en feminin handling, innebär att aktiviteten måste förlöjligas eller avfärdas som tråkig” (Molloy, 2013). Enligt Molloy stämplas handlingar i klassrummet som antingen feminina eller maskulina: ”att sitta bredvid en flicka (feminint), att läsa skönlitteratur (feminint), att samtala om skönlitteratur (feminint) att skriva om skönlitteratur (feminint), att ta avstånd från det feminina (manligt). Det är som om vi bland många pojkar bevittnar en ständig kamp mot uttryck för femininitet” (Molloy, 2013). Det kan därför finnas anledning att som pedagog både vara lyhörd inför vilka händelser som markeras som feminina respektive maskulina, och dels arbeta aktivt med att göra gränserna däremellan mer diffusa. Att visa eleverna att pojkar också kan ta del av det som anses kvinnligt utan att därmed förlora sin manlighet, men också fortsätta arbeta med att flickor ska våga ”ta för sig” och utveckla både intressen och egenskaper som traditionellt sett anses vara maskulina som till exempel spela fotboll, ”ta plats” i klassrummet och säga vad man tycker.

DEJA:s rapport *Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan* är ett slutbetänkande av delegationen, som fått som uppdrag att utifrån skolans värdegrundsuppdrag belysa och utveckla kunskap om jämställdhet i skolan. Författarna skriver i rapporten att arbetsklimatet i skolan ska präglas av rättvisa, demokratiska värderingar och maktbalans mellan pojkar och flickor. ”Syftet är att motverka förtryck mellan grupper och individer baserat på kön samt att motverka att normer kring kön begränsar flickors och pojkars lärande och utveckling” (SOU 2010, s. 67). En orsaksförklaring kan därmed sökas i de könsroller flickor och pojkar tillskrivs i skolans värld. I samspelet mellan eleverna formas deras uppfattningar om vad som är manligt respektive kvinnligt och detta skulle kunna påverka elevernas skolprestationer. I *Könsskillnader i skolprestationer – idéer om orsaker* skriver Wernersson om några möjliga förklaringar till pojkars underprestationer där hon utgår från att det är maskulinitet/den manliga identiteten som är orsaken.

En gemensam utgångspunkt är att social genusordning har avgörande betydelse för pojkars underprestationer i skolan. Gemensamt är också att kvinnligt och manligt uppfattas befinna sig i

en ofrånkomlig motsatsställning, vilket innebär att det som är kvinnligt inte samtidigt kan vara manligt (Wernersson 2010, s. 44).

Sedan följer en förklaring som grundar sig i genusteoretiska maskulinitetsteorier och dessa teorier pekar bland annat på att pojkar undviker beteenden som kan uppfattas som feminina, av rädsla för risken att framstå som omanliga. Till feminint beteende hör att vara duktig i skolan eller rättare sagt att anstränga sig och göra det arbete man blir ombedd att utföra (Wernersson 2010, s. 44). Denna teori behandlar även Holm (2008) i *Relationer i skolan – En studie av feminiteter och maskuliniteter i år 9:*

Eftersom skolinriktning ligger mer i linje med förväntningar kopplade till flickor riskerar pojkar som uppvisar sådana drag att bli sedda som feminina bland kamraterna. Den dominerande synen på maskulinitet förhindrar således många pojkar att engagera sig i studierna, vilket möjligen kan ses som en av förklaringarna till att de som grupp får sämre betyg än flickor (Holm 2008, s. 37).

Problemprecisering

Mot bakgrund av de undersökningar som visar att pojkar presterar allt sämre vad gäller läsning och läsförståelse samt de orsaksförklaringar jag belyst, önskar jag ta del av vad lärare och elever själva säger om pojkars läsning. Jag vill ta reda på hur lärare aktivt arbetar med elevers läsning och riktar då mitt fokus på arbetet med att främja pojkars läsning. Vad pojkarna själva säger om läsning, och funderingar kring anledningarna till att de överlag läser mindre än flickor, är viktiga frågor jag hoppas bringa mer klarhet i.

Metod och etiska överväganden

Metodval

För att undersöka hur en särskilt (av mig) utvald F-6-skola idag aktivt utformar arbetet med pojkars läsning har jag valt att utgå ifrån en kvalitativ forskningsmetod där jag intervjuat sex pojkar i år 4, 5 och 6 på en F-6-skola i södra Sverige. Jag har även genomfört intervjuer med två lärare som arbetar med elevers läsning på samma skola. Ejvegård (2003) skriver att det är

praktiskt att spela in intervju med bandspelare för att senare kunna skriva ut intervjun i lugn och ro. Jag har därför valt att spela in mina intervjuer med mobiltelefon, samtidigt som jag antecknat så snart tankar eller följdfrågor väckts. Ejvegård skriver också att inspelade intervjuer kan vara hämmande för vissa personer som kanske uttalar sig mer försiktigt när samtalet spelas in (Ejvegård, 2003), detta är något jag tagit med i beräkningarna vid val av metod. Vissa av eleverna kan möjligen ha påverkats av att intervjun spelats in och detta har märkts av framför allt snabba och korta svar, som om de (eleverna) inte ansett sig ha tid till eftertänksamhet. Efter flera intervjuer med eleverna insåg jag detta, och därefter påtalade jag med större tydlighet att de hade god tid på sig att svara. Jag uppfattade att svaren därefter blev något mer eftertänksamma.

Mina intervjuer tar sin utgångspunkt i den bakgrundsbeskrivning jag gjort om pojkars minskade läsande och genomgången av möjliga orsaker till detta. Med stöd av denna bakgrund har jag utformat de frågor jag ställt till de personer jag intervjuat. Min urvalsmetod vad gäller eleverintervjuer har gått till så att jag slumpmässigt valt ut två pojkar ur årskurs 4, 5 och 6 för att få spridning avseende åldersgrupper. De elever som har velat medverka har fått sina namn nedtecknade på lappar, varpå jag dragit två namn ur varje årskursgrupp av de som velat vara med. Intervjuerna har varit förlagda till rum där risken att bli störda av ljud från omgivningen varit väldigt liten.

Vad gäller intervjuer med de två lärarna har jag besökt skolan där de arbetar och informerat om min undersökning för att därefter fråga om de kan tänka sig att ställa upp på intervju. Då jag fått ett jakande svar av båda, har vi därför bokat in en passande tid någon vecka senare. Båda respondenter har vid mitt besökstillfälle även fått ett informationsblad om min undersökning och den intervju jag önskat genomföra (se bilaga 2). Ejvegård (2003) skriver att man bör ha flera respondenter för att leva upp till kravet på konfidentiell behandling och att man inte ska lämna ut uppgifter om ålder, bostadsort, yrke, organisationstillhörighet eller annat som kan göra att personen i fråga kan identifieras. Jag har dock gjort bedömningen att de två personer jag intervjuat kan garanteras anonymitet och att de två passar utmärkt som respondenter tack vare deras arbete med elevers läsning i skolan. Rienecker och Jørgensen (2008) skriver att den förförståelse man har om det man vill komma fram till i sina analyser är viktig för det urval man kommer att göra vad gäller empiri. ”Man kan uttrycka det som att undersökningens argumentation är avgörande för urvalet av empiri” (Rienecker och Jørgensen 2008, s. 395). Då jag upplevt min förförståelse som god anser jag att jag haft goda skäl för

mina val av empiri gällande intervjuer med elever såväl som lärare. Min avsikt är att empirin i form av intervjuer ska ses i relation till uppsatsens litteraturgenomgång och att undersöka hur respondenternas erfarenheter stämmer överens med vad litteraturgenomgången visar.

Etiska överväganden

Inför varje intervju har eleverna muntligt fått veta att intervjun är frivillig, att de är helt anonyma och att de när som helst kan välja att avbryta. De har också muntligt fått information om att inspelningen efter avslutad studie kommer att förstöras. Endast en elev ångrade sig strax innan intervjuens början och ville inte längre vara med, varpå jag förklarade att detta var helt okej. Det var inga problem med att hitta en ny elev att intervjua. Frågorna jag ställde eleverna finns bifogade som bilaga till denna uppsats (bilaga 1).

Jag har inför mina intervjuer utgått ifrån Vetenskapsrådets *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* (2002) och dessa principer har respondenterna (lärarna) delgivits i det informationsbrev de fått inför intervjuernas genomförande. Informationskravet innebär att ”forskaren skall informera uppgiftslämnare och undersökningsdeltagare om deras uppgift i projektet och vilka villkor som gäller för deras deltagande. De skall därvid upplysas om att deltagandet är frivilligt och om att de har rätt att avbryta sin medverkan”. Samtyckeskravet innebär i korthet att ”forskaren skall inhämta uppgiftslämnares och undersökningsdeltagares samtycke”. Konfidentialitetskravet innebär att ”uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem”. Slutligen innebär nyttjandekravet att ”uppgifter om enskilda, insamlade för forskningsändamål, får inte användas eller utlånas för kommersiellt bruk eller andra icke vetenskapliga syften” (Vetenskapsrådet, 2002).

Utgångspunkt för intervjuer

Den utgångspunkt jag valt för mina intervjuer är att det föreligger skillnader mellan pojkar och flickor avseende läsning och inställning till skolarbete i allmänhet. Denna utgångspunkt ligger till grund för de frågor jag ställt respondenterna.

Bearbetning av empiriskt material

Materialet har bearbetats genom att de inspelade intervjuerna har lyssnats igenom, tecknats ner i skriftlig form och därefter analyserats. Genom att skriva ut intervjuerna har de blivit mer överskådliga och lättare att bryta ned i smådelar. Framför allt har de blivit lättare att jämföra med varandra. Det finns alltså praktiska fördelar med att bearbeta materialet på detta sätt då man undviker arbetet med att spola fram och tillbaka i ljudinspelningen.

Vid genomgång av intervjuerna har jag lyft ett antal ämnesområden, kategorier, som intervjun delats in i. Detta för att genomgången av resultat ska få en lättöverskådlig struktur.

Intervjupersoner

Två lärare på en F-6-skola i södra Sverige har valts ut och tillfrågats om att delta i intervjuer. De arbetar båda med ämnet svenska och därmed även med läsning i sina respektive grupper, därför har deras medverkan haft relevans för mitt uppsatsarbete. För att de båda respondenterna ska garanteras anonymitet har jag valt att ge dem de fingerade namnen Karin och Lotta. Karin är klasslärare för årskurs 5 och ansvarar bland annat för klassens undervisning i svenska. Lotta är även hon klasslärare, för årskurs 6, och har precis som Karin hand om svenskundervisningen. Karin har arbetat på skolan i sju år medan Lotta är relativt ny och varit där i snart ett år. Karin och Lotta intervjuades enskilt, liksom eleverna.

De elever som intervjuats går i klass 4, 5 och 6. Två pojkar ur varje årskurs har deltagit i mina intervjuer. För att eleverna ska garanteras anonymitet har jag valt att ge dem de fingerade namnen Niklas, Per, Oskar, Mikael, Granit och Samuel.

Resultat och analys

Nedan följer resultat och analys av de intervjuer jag genomfört med lärare och elever. Varje kategori är indelad i två stycken där det första stycket innehåller resultat av intervjun medan andra stycket innehåller analys av densamma.

Intervju med lärare

Jag har urskilt följande kategorier vid intervjuer med lärare: *Pojkar och flickors inställning till skolarbete, hur pojkar kan motiveras att läsa, skolans arbete med läsförståelse, pojkar och flickors könsroller i gruppen samt pojkars inställning till att läsa och skriva.*

Pojkar och flickors inställning till skolarbete

De båda pedagogerna menar här att det i deras respektive grupper märks skillnader i flickornas och pojkarnas inställning till skolarbete. Karin berättar att pojkarna opponerar sig mer högljutt än flickor när uppgifter presenteras för dem, ”de tycker det är jobbigt” säger hon. Men hon påpekar att detta mest gäller de former av uppgifter där de ska prestera något skriftligt och behöver tänka själva. Då opponerar sig pojkarna mer än flickorna. Men när det handlar om mer praktiskt arbete där de kanske ska skapa någonting, då märks inte samma skillnader menar Karin. Lotta känner att hennes grupp har inställningen att det ligger viss prestige i att vara duktig i skolan och de bästa i klassen jämför gärna sina resultat med varandra efter till exempel prov. Det anses alltså inte fult att plugga, säger hon. Samtidigt berättar hon också att hon har fler duktiga flickor än pojkar i klassen och märker skillnad i deras inställning överlag.

Analys: Skolverket skriver om en rapport från DEJA som berättar att den pedagogiska forskningen visar på två förklaringar till varför flickor presterar bättre än pojkar i skolan; dels skiljer sig flickors och pojkars förhållningssätt till skolan och dels deras arbetssätt. Det verkar vara så att flickor lägger ner mer tid, arbete och engagemang i skolarbetet och att de har mer effektiva arbetssätt (Skolverket, 2011). I mina intervjuer med Karin och Lotta framkommer inga uppgifter om deras elevers arbetssätt, mer än att Karins elever (pojkar) verkar föredra praktiskt arbete framför uppgifter som går ut på att skriva. Pedagogerna är dock båda överens om att pojkars och flickors förhållningssätt och inställning till skolan skiljer sig åt. Kanske skulle man kunna tänka sig att gruppsyck påverkar vissa pojkar så att de får en negativ inställning på grund av att klassens framträdande pojkar, ”de coola” högljutt protesterar. Karin berättar vid något tillfälle att det inte finns någon uttalad ledare bland pojkarna i hennes grupp men att hon ändå märker hur de påverkar varandra. Min tanke är att pojkars inställning

till skolan därmed eventuellt skulle kunna påverkas, åtminstone till viss del, av kompisars reaktioner på de uppgifter eleverna får.

Hur pojkar kan motiveras att läsa

Frågan handlar om hur man kan motivera pojkar att läsa och både Lotta och Karin är överens om att det är en svår nöt att knäcka. Karins mamma arbetar som bibliotekarie och har även jobbat på skolbibliotek och detta ser hon som en förmån. ”De här brukar årskurs fem-pojkar gilla, det är lättläst men med en tuff utsida, en bra handling, kan hon till exempel säga”, berättar Karin. Hon säger även att det finns bokserier som brukar vara säkra kort, som till exempel en serie av Jo Salmson. De böckerna är jättelättlästa men samtidigt spännande. När de har gruppläsning av böcker sitter eleverna och diskuterar för att försöka hitta böcker som passar. Karin berättar att de tyvärr inte lyckats komma iväg till biblioteket den här terminen, annars tyckte hon det är en bra stund för att få eleverna intresserade av böcker. Många kan låna själva, säger hon, medan många behöver hjälp. Hon tror också att eleverna vid högläsning upplever lite större mening med läsningen då de kan sitta och diskutera boken tillsammans och hon kan ställa frågor som *vad tyckte ni här? Varför sa hon så?* för att träna läsförståelsen. Lotta berättar att hon har börjat tänka att all läsning är bra, att till och med till exempel en Kalle Anka-pocket är bra läsning. Hon menar att det inte är något dåligt språk i dessa utan att de tvärtom är väldigt verbala och använder ett komplext språk. Hon säger att man vill tro att de som inte läser väljer en tunn bok med stora bokstäver, men att det inte alltid är så. De kan välja Harry Potter, säger hon, trots att den är lite tjockare och kanske inte ser sådär lättläst ut. Men om de tycker om den så fortsätter de i den serien. Lotta säger att om de får välja helt fritt så ökar motivationen att läsa.

Analys: För att pojkar ska bli motiverade att läsa verkar det vara viktigt att lotsa dem lite genom bokdjungeln. En klar fördel är att själv ha god kunskap om det utbud som finns och därmed ha koll på vad som kan passa pojkar i mellanåldern. Den största utmaningen verkar vara att från början få dem att vilja läsa, när denna tröskel väl kommits över kan eleven mycket väl vara villig att fortsätta läsa. Jag tänker på Lottas exempel med Harry Potter, även om boken inte ter sig lättläst vid en första anblick, kan även elever som normalt sett inte läser få upp intresset för att fortsätta läsa serien, bara de väl tar sig tiden att börja läsa. Enligt

Molloy (2013) behöver pojkar manliga förebilder som läser och det tror jag också är något som skulle kunna motivera pojkarna ytterligare.

Skolans arbete med läsförståelse

I Karins grupp arbetar de mycket med läsförståelse och då jobbar de med olika litterära texter, både skönlitteratur och faktatexter. Ibland diskuterar de muntligt om de har läst någonting tillsammans och ibland får eleverna skriftliga frågor på texten. Utöver detta berättar Karin att hon jobbar med en liten grupp på fem elever som inte riktigt nått godkänt i skrivning, och detta tror hon beror på att de inte läser. Därför försöker hon tillsammans med den här lilla gruppen läsa tio minuter varje dag och hon upplever att eleverna tycker det är positivt. Procentuellt tror hon att det är fler av pojkarna än flickorna i hela gruppen som når ett lägre resultat i läsförståelse. Hon säger att det förvisso är individuellt, men när hon läser högt upplever hon att det är fler som förstår texten bättre. Detta tror hon beror på att eleverna har svårare att hitta fokus när de sitter själva och ska läsa. Lotta ser också vissa förtjänster med att hon läser högt för eleverna, då har de inget bildspel framför sig och får använda sin egen fantasi. Hon tror att det kan få dem intresserade av att läsa själva. Annars jobbar hon också med läsförståelse genom att eleverna får läsa högt ur en gemensam bok som heter Klubben, och när de läst diskuterar de tillsammans vad texten handlar om. Hon tror att eleverna gillar högläsning för att hon då kan förklara lite av det som sägs mellan raderna och vad som menas med texten.

Analys: Då många pojkar upplever läsning som ”tråkigt” kan högläsning vara en bra metod för att träna läsförståelse. De behöver då inte göra hela ”jobbet” ensamma utan får turas om att läsa tillsammans med andra och då kanske läsningen inte upplevs som lika betungande. En fördel med högläsning som båda pedagogerna ser är att texten då kan diskuteras i grupp och detta underlättar läsförståelsen för många. Att tillsammans lyfta fram frågor ur texten och tillsammans söka svar på dessa, kan nog vara nyttigt för de elever som inte läser särskilt mycket. De får då hjälp med att förstå texten och behöver inte fastna någonstans så som de kanske lätt gör när de läser på egen hand.

Pojkar och flickors könsroller i gruppen

Ingen av pedagogerna upplever att könsrollerna är tydligt utpräglade i deras respektive grupper men medger att de kanske kan påverka elevernas skolprestationer till viss del. Karin säger att det bland pojkarna i hennes grupp finns en uppfattning att det är töntigt att vara duktig i skolan som pojke, att de inte har inställningen att det är coolt att vara duktig. Så det kanske har med könsrollerna att göra, säger hon. Hon berättar också att de ändå har roligt ihop, att många av tjejerna leker med killarna och att de har det samspelet. Hon upplever inte att pojkarna i främsta hand vill försöka imponera på flickorna utan hon tror att det är på varandra de vill imponera. Lotta tror att samma gäller för hennes grupp, där många vill visa sig duktiga rent allmänt och inte bara inför det egna eller det andra könet. Hon känner inte att könsrollerna är tydligt utpräglade i hennes grupp och detta tror hon beror på att nästan samtliga i klassen spelar fotboll. De är med i samma klubb och umgås i stora gäng på fritiden, blandat pojkar och flickor. Sedan kan det ibland finnas en naturlig uppdelning när de får sitta fritt, då kan det bli grupperingar efter kön, berättar Lotta.

Analys: Det förefaller inte vara så att utpräglade könsroller och uppfattningar om vad som är manligt och kvinnligt är en starkt bidragande faktor till det svaga intresset för att läsa i Karins och Lottas respektive grupper. Dock kan man anta att det åtminstone i Karins grupp spelar in till viss del då pojkarna i större utsträckning än flickorna verkar ha inställningen att det är töntigt och ”inte coolt” att vara duktig i skolan. Molloy skriver att ”ett sätt för män är att konstruera ’manlighet’ är att gestalta den i motsatsförhållande till vad som ses som ’kvinnligt’ (Molloy, 2013). Det är mycket möjligt att läsning och att vara duktig i skolan av dessa pojkar uppfattas som något förbehållet främst flickor, även om de inte uttalar den uppfattningen högt.

Pojkars inställning till att läsa och skriva

Karin tror att det är så mycket annat i pojkarnas liv som går före läsning, saker som lockar mer och går fortare. Hon menar att de här andra sakerna utgör en enklare stimuli än vad läsning är. Hon tror att läsningen lågprioriteras för att den helt enkelt tar för lång tid och att de hellre lyssnar på musik, tittar på tv, sitter vid datorn och därifrån får berättelsestimulin. I skolan visar de tydligt sin inställning till läsning och skrivning genom att säga att det är tråkigt och jobbigt. Däremot, berättar Karin, är de mer positiva till att skriva om de får använda dator eller annat skrivstöd. Det är just skrivandet med penna som ger upphov till

protester. Tyvärr har de på skolan inte tillräckligt med teknisk utrustning än så länge för att de ska kunna slippa penna helt, säger hon. Lotta är inne på samma linje, att pojkarna i hennes grupp tycker det är lättare att skriva på dator. Hon säger att om de skrivit på dator under en längre tid och sedan ska skriva med penna, kan eleverna bli helt knäckta för att de inte kan flytta hela stycken och redigera texten på andra sätt. Då kan de fråga ”vad ska jag då göra?” och sedan dra en massa pilar och hitta på egna symboler, säger Lotta och skrattar. Hennes erfarenhet är att flickor är mer positivt inställda till läsning och lika gärna kan välja böcker som handlar om relationer (till exempel vänskap) lika gärna som en bok om fotboll, även om de spelar fotboll på fritiden. Medan de fotbollsspelande pojkarna sällan väljer böcker om relationer utan föredrar böcker om sina fritidsintressen eller faktaböcker. Största problemet är att pojkarna tycker det är jobbigt att både läsa och skriva, fler av dem än flickorna har också svårt för att skriva läsligt, berättar Lotta.

Analys: Det verkar finnas skillnader i pojkars och flickors inställning till att både läsa och skriva. Ett mönster som möjligen kan urskiljas är att pojkar i högre grad än flickor saknar tålamod till att sätta sig och fokusera på en bok eller att skriva en text. Intressant är att pojkar verkar bli mer positivt inställda till skrivande om de får använda sig av teknisk utrustning så som datorer. Tidigare berättade Lotta om sin inställning att all läsning är bra, kanske borde man som pedagog ha samma förhållningssätt när det gäller skrivning. Jag tänker att man inte bör fokusera för mycket på det negativa i att elever (framför allt pojkar) finner det svårt att skriva med penna, utan snarare se det positiva med deras vilja att skriva om de får använda sig av datorer. Som pedagog bör man ha med i beräkningarna att de flesta pojkar idag är uppvuxna med datorer i hemmet, ofta har en egen sådan och att det tillhör deras vardag att skriva med hjälp av dator. Ett problem är, vilket båda respondenter var inne på, att skolan än så länge saknar den tekniska utrustning som krävs för att eleverna helt skulle kunna bli befriade från pennor.

Intervju med elever

Jag har urskilt följande kategorier vid intervjuer med elever: *Inställning till att läsa, varför pojkar inte läser lika mycket som flickor samt vad som motiverar till att läsa.*

Inställning till att läsa

När jag frågar eleverna vad de tycker om att läsa, får jag flera snarlika svar. Tråkigt, ointressant, ”det finns inga roliga böcker” är några. Niklas är dock positivt inställd och berättar att han läser Harry Potter i ungefär en timme varje kväll. Han fick en Harry Potter-bok av sin mormor i födelsedagspresent en gång. Till en början låtsades han bara läsa den och uppgav vilken sida han kommit till, när han i själva verket mest läste Kalle Anka-tidningar, berättar han och skrattar. Men sedan började han verkligen läsa boken och har nu läst ut hela serien om Harry Potter. Han tycker det är kul att läsa och berättar att hans föräldrar läste för honom varje kväll när han var liten. Per läser också om han hittar en bok som är intressant, just nu läser han Zlatan och han gillar att han kan känna igen sig själv lite i Zlatan. Han säger att man inte har lust att läsa böcker man inte gillar, som sådant lärarna väljer ibland till exempel. Mikael läser nästan bara ”när han måste” som han uttrycker det, och väljer då gärna spännande fantasyböcker och böcker som handlar om ishockey eller fotboll, gärna faktaböcker. Han säger att man inte har lust att läsa böcker man inte gillar, som sådant lärarna väljer ibland till exempel. Samuel säger att det är viktigt att läsa, hemma läser han bara i klassens kemibok medan han i skolan gärna läser fantasyböcker.

Analys: Jag får känslan av att ett läsintresse faktiskt finns hos de pojkar jag intervjuar. Problemet verkar bestå i att andra saker lockar mer och att det är svårt att finna tålamod till läsning. De flesta av pojkarna verkar gilla fantasyböcker och det intressanta med detta är att fantasyböcker ofta är lite tjockare böcker som även brukar innehålla många beskrivningar som det krävs tålamod för att ta sig igenom. Självklart finns mer lättlästa böcker även inom genren fantasy men de exempel jag får höra är inga lättlästa sådana. Oskar tar upp att man lär sig mycket även av att spela datorspel, han säger att han till exempel via spelet Minecraft lär sig nya ord och att det är mycket text i spelen han spelar. Det verkar vara så att pojkarna gillar läsning så länge det rör sig om att läsa på datorn, faktatexter eller spännande fantasyböcker.

Varför pojkar inte läser lika mycket som flickor

Pojkarna jag intervjuar är tämligen eniga i denna fråga. De tror att pojkar hellre gör andra saker som att spela dator, spela på mobilen och ägna sig åt diverse fritidsaktiviteter så som fotboll och landhockey till exempel. Samuel säger att han tror pojkar inte läser så mycket för

att de ”skiter i betyget” och inte gillar att läsa. Per menar att det bör finnas någon bok för alla att kunna tänka sig läsa och gilla, eftersom alla har olika smak. Annars säger alla pojkar samma sak, att i synnerhet datorer och datorspel lockar mer än läsning. Någon tror att flickor inte ägnar sig åt fritidsaktiviteter som till exempel fotboll i samma utsträckning som pojkar och att de därmed får mer tid till att läsa.

Analys: Pojkarnas upplevelse av varför pojkar inte läser så mycket är tydlig; pojkar lockas mer av datorspel, spela på mobiltelefonen och fritidsaktiviteter. De pratar inte särskilt mycket om flickorna, det hade varit intressant att fördjupa sig i deras uppfattning om vad flickor gör på sin fritid och hur det kommer sig att de tar sig tid att läsa trots att även de spelar dator och ägnar sig åt fritidsaktiviteter.

Vad som motiverar pojkar till att läsa

Gemensamt för de pojkar jag intervjuar är att boken måste vara spännande för att de ska vilja läsa den. Granit har dock inte riktigt de kraven; hemma kan han välja att läsa, som han uttrycker det, ”tjejböcker” som handlar om kärlek till exempel. I skolan väljer han dock inte sådana böcker då han är rädd för vad de andra ska säga. Niklas föredrar fantasyböcker och vill att boken ska verka intressant. Per föredrar äventyrsböcker med en bra handling. Mikael som ogärna läser i skolan (bara när de ”måste”) uttrycker önskan om att böckerna ska ha mycket text och gärna handla om ishockey. Han gillar också böcker som handlar om vardagsnära saker, till exempel läser han nu en bok som handlar om ett kompisgäng som spelar fotboll och gör andra saker tillsammans. Oskar, Granit och Samuel säger sig också gilla spännande fantasyböcker och de har inga problem med att ta sig igenom en hel bokserie om böckerna är spännande.

Analys: En spännande och intressant handling verkar vara viktig för samtliga av de pojkar jag intervjuar vad gäller motivation till att läsa böcker. Intressant är att Granit väljer att läsa ”tjejböcker” hemma men inte i skolan, av rädsla för vad de andra ska tycka. Här kan man tänka sig att manliga läsförebilder hade kunnat ha en positiv inverkan vad gäller uppfattning om vad som anses vara manlig och kvinnlig litteratur. Det vore säkert nyttigt för pojkar att se andra i deras närhet läsa böcker som anses vara ”tjejböcker”. Därmed kanske ett scenario kan undvikas, där pojkar inte vågar välja att läsa vad de vill av rädsla för kommentarer och andra

reaktioner från klasskompisarna. Som jag tidigare skrivit kan det därför finnas anledning att som pedagog vara lyhörd inför vilka händelser som markeras som feminina och maskulina i klassrummet, och arbeta aktivt med att göra gränserna däremellan mer diffusa. För att motivera pojkarna till läsning bör man nog vara väl medveten om vilken typ av böcker som kan passa, samt hålla sig uppdaterad om vilka böcker som ges ut som speglar pojkarnas fritidsintressen.

Metoddiskussion

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur läsvanorna ser ut hos en slumpmässigt utvald grupp pojkar i mellanåldern (år 4-6). Att studera hur en särskilt utvald F-6-skola arbetar för att främja pojkars läsning och läsutveckling, har varit ett annat uttalat syfte. Inför insamling av empiri gjorde jag valet att praktisera en kvalitativ metod i form av intervjuer med elever och lärare. Valet av metod grundade sig på att jag ville undersöka hur lärare och elever själva reflekterar över läsning och få möjlighet till direkta följdfrågor, varför personlig intervju framstod som ett passande val. Från början fanns hos mig en idé om att använda mig även av en kvantitativ metod i form av enkätundersökning (till eleverna), dock avskrevs denna idé senare på grund av tidsbrist och det faktum att de inspelade intervjuerna redan var påbörjade. De fördelar jag hade sett med en enkätundersökning vore att eleverna där skulle få möjlighet att vara helt anonyma, det vill säga att inte ens jag som intervjuare hade vetat vem som svarat vad. Därmed tror jag att svaren hade kunnat bli än mer öppna, då risken vid inspelning av intervju är att respondenten blir hämmad i sina svar och kanske uttrycker sig mer försiktigt (Ejvegård, 2003). En annan fördel hade varit att omfattningen av empiri hade blivit större, det vill säga antalet respondenter hade ökat. Ett misstag jag anser att jag gjort vid min insamling av empiri, är att jag inte ställde eleverna några frågor om skrivning. Självklart borde dessa fått en plats då de är så pass nära sammankopplade med läsning, och då de lärare jag intervjuade frågades om både läsning och skrivning hos eleverna.

Genomförandet av intervjuerna föll dock enligt min upplevelse väl ut på så sätt att jag anser mig fått svar på de frågor jag haft. Med min litteraturgenomgång och möjliga orsaksförklaringar som bakgrund, har jag nu fått en bredare bild av problematiken med pojkars minskade läsande och dess konsekvenser i form av exempelvis sämre läsförståelse. Enligt de pojkar jag intervjuat beror deras ringa läsintresse ofta på att andra saker lockar mer,

till exempel datorspelade och fritidsaktiviteter. Av de sex pojkarna var det en som uttryckte medvetenhet om de uppfattningar om feminitet och maskulinitet som formas i samspelet eleverna emellan. Granit berättade att han inte väljer att läsa typiska ”tjejböcker” (som handlar om till exempel vänskap) i skolan, utan istället väljer att läsa dessa hemma. Molloy menar att i pojkarnas värld skulle litteraturläsning försvaga den personliga identiteten, och att det skulle sänka pojkars status bland andra pojkar om de skulle bli sedda med en skönlitterär bok i handen (Molloy, 2013). Ur ett genusperspektiv kan det alltså finnas anledning att som pedagog arbeta med att motverka traditionella könsroller i ett led för att främja pojkars läsning. Samtidigt är det viktigt att tänka på att mer forskning behövs i ämnet för att utröna vilka orsaker som kan föranleda skillnaden mellan pojkar och flickor: ”skillnaden kan tas som en *indikation* på att olika grupper/individer hanterar skolarbete, prestationskrav, identitetskonstruktion mm på olika sätt och med olika konsekvenser” skriver Wernersson (2010, s. 69). Hon skriver också att ”det finns så många indikationer från alla läger på att *konstruktion av pojkars manlighet* är en faktor av betydelse för deras skolprestationer” (Wernersson 2010, s. 46). Därför kan det inte uteslutas att en delförklaring till pojkars sämre läsintresse och läsförmåga bör sökas i ett genusperspektiv.

Resultatdiskussion

Vid intervjuer med elever har jag kunnat skönja att ett läsintresse faktiskt finns hos pojkarna och detta får ses som en positiv del av mitt resultat. Det verkar som om pojkarna behöver lite hjälp och stöd för att komma över ”tröskeln” till läsandet, men att de, när de väl fått smak för en speciell bok eller serie, läser utan missnöje. Vad som motiverar pojkar att läsa verkar vara att boken är spännande, intressant och gärna hör till fantasygenren. Annat som lockar är det vardagsnära som handlar om saker pojkarna kan relatera till, till exempel ishockey och fotboll. Pojkarna säger också att de får läsa även i andra sammanhang än i böcker, till exempel vid datorspelade där det dyker upp rutor med mycket text. Sambandet mellan datoranvändande och pojkars läsande förefaller inom forskningen vara omstritt. Rosén (2012) har studerat detta samband och kommit fram till att en tänkbar förklaring till sjunkande läsnivåer bland 9-10-åringar i Sverige kan vara ökat datoranvändande på fritiden:

I länder där datoranvändningen ökat mest har nöjesläsningen på fritiden minskat liksom boklånefrekvensen på bibliotek. I Sverige syns en minskning i båda dessa avseenden. Dessa mönster tyder på att det inte är datorerna i sig som har en negativ inverkan på läsnivån, utan att

det sannolikt handlar om en omfördelning av tid, där mer tid läggs på datorer och mindre på läsning (Rosén 2012, sid. 132).

Det bör här sägas att mina intervjuer endast omfattar sex stycken elever och att det därför är svårt att dra några allmängiltiga slutsatser, dock ger deras lärare en bredare bild (då de talar om större grupper av pojkar) av pojkars läsning och det känns realistiskt med ett antagande om att just dessa elevgrupper inte utmärker sig nämnvärt från andra i svenska skolan. De lärare jag intervjuar försöker motivera pojkarna till läsning genom att välja ut passande böcker och att tillsammans i större grupper arbeta med både högläsning och läsförståelse. De tror att pojkarna får större intresse för att läsa om det görs tillsammans och de kan få förklaringar till det som händer i boken. Lotta säger också att om någon läser högt för eleverna så har de inget bildspel framför sig utan får använda sin egen fantasi. Hon tror också pojkarna kan motiveras av att de får välja fritt vad de vill läsa, hon tänker numera att all läsning är bra och att till exempel Kalle Anka-pockets inte innehåller något dåligt språk, snarare tvärtom. Största problemet verkar enligt pedagogerna vara att pojkarna tycker det är jobbigt och tråkigt att läsa och även skriva, att de inte riktigt vill ta sig tiden till det.

I denna uppsats har jag presenterat två orsaksförklaringar till varför pojkar läser mindre än flickor och överlag presterar sämre i skolan. De könsskillnader i skolprestationer som har sin möjliga orsaksförklaring ur ett biologiskt perspektiv är för mig svåra att ta ställning till vid intervjuerna jag gjort med elever. Vid intervjuer med lärare framkommer att pojkar har en något sämre inställning till skolan och skolarbete överlag än vad flickorna har. Karin berättar att pojkarna i högra grad än flickorna opponerar sig när det gäller uppgifter där de måste prestera något skriftligt och tänka själva. Orsaken till detta är omöjlig att helt fastställa, däremot kan det möjligen finnas biologiska förklaringar till att flickor och pojkars inställning till skolarbete skiljer sig åt. Levander (1990) skriver att skillnader i biologisk mognad leder till att frekvensen av specifika läs- och skrivsvårigheter blir högre bland pojkar än bland flickor. Detta skulle alltså kunna påverka pojkars inställning till skolarbete och framför allt läsning, då deras pråkmognad är något senare än hos flickor (Ingvar, 2010).

De positiva resultat jag kan utläsa från min egen studie är att pojkar gärna både läser och skriver, om än med reservation för att förutsättningarna är de rätta. Exempelvis att det är en bok som verkligen tilltalar dem eller att de får skriva på dator istället för med penna. Det man som pedagog bör ha i åtanke är att de flesta barn idag växer upp med dator som enda

skrivmedel hemma och sällan skriver på annat sätt utanför skolans värld. Deras preferenser angående skrivmedel är därmed inte svår att förstå. Att pojkar överlag har en något mer negativ inställning till läsning och skolarbete, kan ha flera orsaker. Om frågan belyses ur ett genusperspektiv kan traditionella könsroller, och att samspelet eleverna emellan gör vissa handlingar manliga respektive feminina, vara en förklaring till pojkars ovilja att läsa. Om man ser frågan ur ett biologiskt perspektiv kan pojkars senare språkmognad vara en annan förklaring till deras inställning till läsning och skolan i allmänhet. Min uppfattning är att svaren sannolikt bör sökas i en kombination av dessa teorier och att ingen kan uteslutas. Båda teorierna kräver mer forskning och vad pedagogerna kan göra under tiden tror jag är att lägga tyngdpunkten på läsförståelse och att eleverna tillsammans såväl som individuellt får bearbeta böcker. Att få diskutera och därmed nå ökad förståelse för en texts handling verkar gynnsamt för pojkar (till exempel är Karins uppfattning att pojkarna ser lite större mening med läsning när hon läser högt och de diskuterar texten tillsammans) och detta kan vara ett arbetssätt som ökar pojkars intresse för att läsa. Oavsett vilka orsaker pojkars minskade läsande och sämre inställning till skolarbete överlag har, framstår det för mig som viktigt att stötta pojkar där det behövs och finna arbetssätt som gynnar deras inställning till både läsning och övrigt skolarbete.

Vidare studier i ämnet som vore intressanta, skulle vara ökat fokus även på flickorna och studera vad det är som gör att de oftast *inte* finner läsning långtråkigt och att de faktiskt tar sig tiden att läsa trots att de också till exempel har fritidsaktiviteter efter skolan. Det vore intressant med vidare studier i hur pedagoger i klassrummet kan utveckla pojkars intresse för att läsa även det som anses vara ”tjejböcker”. Jag skulle även gärna fördjupa mig i det respondenterna vittnar om; att skrivlusten hos pojkar verkar öka bara de får använda dator som skrivmedel.

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka hur pojkars läsning i mellanåldern (9-12-åringar) ser ut och visa hur man i skolan kan arbeta med att främja denna. Tidigare studier (bland annat från PISA) visar att det förekommer könsskillnader i skolprestationer och i denna

uppsats presenteras två orsaksförklaringar till dessa skillnader; frågan belyses ur ett biologiskt perspektiv samt ett genusperspektiv.

Vid insamling av material praktiseras i denna uppsats en kvalitativ metod där empiri inhämtats från intervjuer med lärare och elever. Även en teoretisk metod ligger till grund för uppsatsen, där material hämtats från litteratur, artiklar och rapporter. Resultat av intervjuerna har visat att pojkar överlag har en mer negativ inställning till läsning och skrivning än vad flickor har. Orsakerna till detta kan variera, och ett svar på frågan om varför pojkar läser mindre än flickor bör sannolikt sökas i en kombination av orsaker. Lärares arbete med att främja pojkars läsning handlar mycket om läsförståelse i grupp och att hitta rätt böcker till pojkarna, att de får läsa sådant de finner intressant och spännande. Det verkar finnas ett läsintresse hos de pojkar som intervjuats, även om de verkar vara något begränsade i vilken typ av litteratur de väljer att läsa. Fantasy och böcker som handlar om sport dominerar här.

Belysning av frågan ur ett genusperspektiv pekar på att det anses omanligt att läsa och att pojkar därför visar ovilja till detta, av rädsla för att inte uppfattas som ”coola”. En av de intervjuade eleverna visar medvetenhet kring vad som anses vara manligt och kvinnligt, detta visar sig genom att han väljer att läsa ”typiska tjejböcker” hemma men inte i skolan. Pojkars egna reflektioner pekar också på att de prioriterar andra aktiviteter som datorspel och fritidsaktiviteter före läsning. Tittar man på frågan ur ett biologiskt perspektiv, spelar språkmognad en roll för pojkars skolprestationer och skulle kunna förklara pojkars, i jämförelse med flickors, sämre färdigheter vad gäller läsning och läsförståelse.

Referenslista

- Björnsson, M. *Kön och skolframgång – Tolkningar och perspektiv*. Rapport/Myndigheten för skolutveckling: 13. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling, 2005
http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.87532!/Menu/article/attachment/webb%2520inlagan.pdf
Hämtad 13-05-16
- Holm, A. *Relationer i skolan – En studie av feminiteter och maskuliniteter i år 9*. Göteborgs Universitet, 2008 https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/17220/5/gupea_2077_17220_5.pdf Hämtad 13-05-14
- Ejvegård, R. *Vetenskaplig metod*. 3 Uppl. Lund: Studentlitteratur, 2003
- Karlsson, L. *Psykologins grunder*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur, 2007
- Levander, S. *Tar skolan hänsyn till könsskillnader?* Nämnarens artikelregister. 1990.
http://ncm.gu.se/pdf/namnaren/1117_90_2.pdf Hämtad 13-05-14
- Molloy, G. *När pojkar läser och skriver*. Lund: Studentlitteratur, 2007
- Molloy, G. ”Pojkar läser bara om män också läser”. *Dagens Nyheter*. 2013-04-08.
<http://www.dn.se/kultur-noje/debatt-essa/pojkar-laser-bara-om-man-ocksa-laser> Hämtad 13-04-24
- Pinker, S. “Are Your Genes To Blame?” *Time Magazine*. 2003-01-12.
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,407324-1,00.html> Hämtad 13-05-14
- Reichenberg, M. *Vägar till läsförståelse*. Stockholm: Natur & Kultur, 2008
- Rienecker, L & J, Petter Stray. *Att skriva en bra uppsats*. 2 Uppl. Malmö: Liber, 2008
- Rosander, Pia. *The importance of personality, IQ and learning approaches: Predicting academic performance*. Lund University, 2012
<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=3217342&fileOid=3217378>
Hämtad 13-05-14
- Rosén, M (2012). Förändringar i läsvanor och läsförmåga bland 9- till 10-åringar - Resultat från internationella studier. U. Carlsson, J. Johannisson (Red), *Läsarnas marknad, marknadens läsare – en forskningsantologi* (s. 111–139). Stockholm: Fritzes
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/18/78/46/99db3e1a.pdf> Hämtad 13-05-20
- Saltkråkan AB. <http://www.astridlindgren.se/mer-fakta/citat> Hämtad 13-05-16
- Skolverket. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*
http://www.skolverket.se/om-skolverket/publicerat/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwtpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2575 Hämtad 13-05-14
- Skolverket. *PM - Nationella prov i grundskolan våren 2012*. <http://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/nationella-prov/mer-om-nationella-prov/resultat/grundskolan/amnesprov-i-arskurs-6>
Hämtad 13-05-14

Skolverket. <http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/tema/ar-pojkar-samre-pa-att-lasa-an-flickor-1.157450> Hämtad 13-05-16

Skolverket. <http://www.skolverket.se/statistik-och-analys/internationella-studier> Hämtad 13-05-16

Skolvärlden.se <http://www.skolvärlden.se/artiklar/statistiker-sagar-pisa> 2011 Hämtad 13-05-16

SOU 2010:52. *Biologiska faktorer och könsskillnader i skolresultat - Ett diskussionsunderlag för Delegationen för jämställdhet i skolans arbete för analys av bakgrunden till pojkars sämre skolprestationer jämfört med flickors*. Stockholm: Fritzes
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/14/91/48/baa0017e.pdf> Hämtad 13-05-14

SOU 2010:99. *Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan*. Stockholm: Fritzes <http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/84/27/7f4c3197.pdf> Hämtad 13-05-14

SOU 2010:51. *Könsskillnader i skolprestationer – idéer om orsaker*. Stockholm: Fritzes
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/14/91/37/08eec22b.pdf> Hämtad 13-05-10

Svenska akademiens ordlista. *Genusteori*. 2013.

http://www.svenskaakademien.se/svenska_spraket/svenska_akademiens_ordlista/saol_pa_natet/ordlista Hämtad 13-05-16

Vetenskapsrådet. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*
<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilaga 1 – Intervju med elever

1. Hur ofta varje vecka läser du? Hur länge per tillfälle?
2. Vad läser du helst för slags böcker?
3. Väljer du annorlunda hemma jämfört med i skolan? I så fall, hur?
4. Vad behöver en bok för att du ska tycka om den och vilja läsa hela?
5. Studier som har gjorts visar att pojkar i din ålder inte läser lika mycket som flickor gör. Vad tror du att det kan bero på?
6. Vilken slags läsning föredrar du; läsa tyst, läsa högt eller att någon annan läser högt för dig?

Bilaga 2 – Intervju med lärare

- Märker ni på er skola några skillnader i läsförståelse och skolprestationer mellan könen?
- Hur arbetar ni aktivt med läsförståelse?
- Hur upplever du att pojkars respektive flickors inställning till läsning är?
- Hur upplever du att pojkars respektive flickors inställning till skrivning är?
- Hur upplever du att flickors och pojkars inställning till skolan och skolarbete överlag ser ut? Hur yttrar sig eventuella skillnader?
- Vad har du för uppfattning om hur utpräglade könsrollerna är på er skola/i din klass?
- Tror du att elevernas uppfattning om vad som är manligt och kvinnligt påverkar deras skolarbete i allmänhet och läsning i synnerhet?
- Hur tror du att det hade påverkat (dina) pojkars läsande om de till exempel hade en manlig lärare, hade det gjort någon skillnad?
- Hur arbetar ni på skolan för att motivera pojkar att läsa? Bokval/böckernas utseende/tjockleken på böckerna/bokanalyser etc.
- Hur arbetar ni med böckerna när de är utlästa (samtal, recensioner osv)? Vad har pojkarna för inställning till detta?
- Vad läser pojkarna helst om de själva får välja, kan du se några mönster?